

Ukrajina v 18. a první polovině 19. století

PhDr. Petr Kalina, Ph.D.

Ivan Mazepa (1639-1709)

- narozen u města Bila Cerkva (pravobřeží)
- studoval na (pravoslavné) Mohyljanské akademii a (katolické) jezuitské koleji ve Varšavě
- 1687: zvolen hetmanem **levobřežních** kozáků
- mazepinské (kozácké) baroko
- Baturyn, Hončarivka

Pravobřežní Ukrajina

- Stepan Kunyckyj (1683-1684)
- Petro Mohylenko (1684-1692)
- Samijlo Samus (1692-1704)
- 1703 kozácké povstání – Semen (Palij)

Pravobřežní Ukrajina

- katolizace společnosti
- 1699 rozpuštění kozáctva
- hajdamácká povstání (Maxim Zalizňak)
 - 1768 Umaň

Тарас ШЕВЧЕНКО
Гайдамаки

Свято в Чигирині

Гетьмани, гетьмани, якби-то ви встали,
Встали, подивились на той Чигирин,
Що ви будували, де ви панували!
Заплакали б тяжко, бо ви б не пізнали
Козацької слави убогих руїн.

Базари, де військо, як море червоне,
Перед бунчуками, бувало, горить,
А ясновельможний, на воронім коні,
Блисне булавою — море закипить...
Закипить, і розлилося
Степами, ярами;
Лихо мліє перед ними...
А за козаками...
Та що й казать? Минулося;
А те, що минуло,
Не згадуйте, пани-брати.

Taras ŠEVČENKO
Hajdamáci

Svěcení v Čyhyryně

Hetmani, hetmani, kdyby vy jste vstali
vstali, podívali na ten Čyhyryn,
co jste budovali, kde jste panovali!
V těžkém pláči byste ani nepoznali,
po kozácké slávě bědný její stín.

Bazary, kde vojsko jako rudé moře
před bunčuky stálo v jednom plameni
a jasně velmožný na svém vraném oři.
Bulavou jen blýskne – moře zapění...
Zapěnilo, rozlilo se
stepí, roklí v dálky;
před nimi i bída jihne...
a hned za kozáky...
nač to říkat?... Pominulo!
A to, co pominulo
nevzpomínej pane bratře.

Překlad: Milan Jariš

Trojí dělení Polska – 1772, 1793, 1795

Rakouská monarchie

- Halič, Bukovina, Zakarpatí
- 1786: zrušení nevolnictví
- 1784: univerzita ve Lvově
- Marie Terezie (1740-1780), Josef II. (1780-1790), Leopold (1790-1792), František I. (1792-1835) – kancléř kníže Klemens Metternich

Východní Halič

- Ivan Mohylnyckyj – Klerikální společnost (1816)
- Ivan Snihurskyj – spolek vědců a spisovatelů
- Ruská trojice – Mrkian Šaškevyč, Ivan Vahylevyč, Jakiv Holovackyj: Syn Rusi (1833), Zorja (1834), Rusalka Dnistrova (1837)